

Att.: Departement for Forskning & Miljø

26. november 2020

Hørings svar til ”Viden er vejen frem - Grønlands nationale forskningsstrategi 2021-2028”

Ilisimatusarfik har fået ovenstående forslag til forskningsstrategi i høring og har følgende bemærkninger.

Fra forsker, Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier

Overordnet:

En bæredygtig samfundsudvikling set ud fra et forskningsstrategisk synspunkt kræver selvsagt en balance mellem fokus på alle videnskaberne: Humaniora, Samfundsvidenskab og Naturvidenskab.

Udkastet til forskningsstrategien bør gennemarbejdes bedre, hvor denne balance kommer tydeligere til udtryk. Der mangler fokus på og en uddybning af, hvad man f.eks. mener med ’kultur’/’Kultur’ - er det den materielle eller den immaterielle kultur, der henvises til?

Alt imens sprog (og identitet) fylder en del i den offentlige debat, og har gjort det siden avisens oprettelse i 1861, kan det undre, at der ikke er formuleret en vision om forskningsstrategi på området.

En forskningsstrategi indenfor litteratur, kunst, musik, teater og medier savnes ligeledes - disse felter er i forvejen forsømte, trods det, at de fylder så meget blandt befolkningen. Forskning i de kreative områder bør styrkes på lige fod med de naturvidenskabelige og samfundsvidenskabelige områder - alle tre områder er lige vigtige for samfundet.

Ad Mål 1 (p. 6): *Forskning skal forankres i Grønland*

- Der bør tages hensyn til begrænset henvendelse til lokale som informanter - kan blive træt af gentagne henvendelser uden at de føler, at de får noget til gengæld.
- Man bør tage op til overvejelser hvilke kriterier, de lokale informanter udvælges afhængig af forskningsemne, hvis man skal undgå en ensidig information ved gentagen brug af samme lokale personer, som stiller sig til rådighed, hvilket kan give et ikke validt billede af de faktiske forhold - jævnfør. formuleringen p. 10: ”De etiske retningslinjer for forskning skal sikre, at befolkningen ikke belastes unødigt af forskningsaktiviteter. Retningslinjerne skal blandt andet henlede forskernes opmærksomhed på lokale kulturelle forskelle og sikre, at

deltagerne har ret til at modtage tilbagemelding om forskningsresultaterne” - knyttet an til pkt. 1.4 Brugen af oprindelig og lokal viden skal øges.

- Ethiske retningslinjer skal overholdes, tilladelser skal indhentes jævnfør. persondatalov, ophavsretslov, anonymisering af informanter mv.
- Kriterier for hvem man henvender sig til i lokalsamfundet (f.eks. skoler, forældre, arbejdspladser, kommune, departement, institutioner mv.).
- Kriterier for hvordan man informerer kilderne i lokalsamfundet om sit projekt - kontrakt bør udarbejdes, så der undgås et efterspil.

Ad Initiativer, pkt. 1.3 *”Naalakkersuisut vil inden udgangen af 2022 stille krav om, at alle forskningsprojekter i Grønland anmeldes til myndighederne”*

- Hvilke *’myndigheder’* refereres der til?
- Forskning *’i’* Grønland: gælder det også *’om’* Grønland? Hvad med alle de arktiske centre og universitetsstudier, der er oprettet udenfor Grønland, hvor der bl.a. er fokus på Grønland?

Ad pkt. 1.4: *Brugen af oprindelig og lokal viden skal øges*

Kommentar til: *”De har gennem deres ophold og aktiviteter i området viden om for eksempel vejr, is og dyreliv”*. Nu er det jo ikke kun fiskere og fangere, der har en værdifuld viden, der bør bevares. Det er en noget eksotiserende formulering, som bør omformuleres på en måde, at andre kulturelle bevaringsværdige (fortidige og nutidige) sædvaner og viden, som er forskellige fra kyst til kyst, fra bygd til bygd, fra by til by og fra region til region.

Herunder en formulering om sproglige / dialektale forskelle – og viden herom, som man kan frygte er ved at forsvinde.

Ad Mål 2: *Forskning skal understøtte en bæredygtig samfundsudvikling*

”Naalakkersuisut vil desuden arbejde for, at det bliver mere enkelt at vurdere forskningsindsatsens betydning for samfundet ved at måle forskningens omfang og effekt” (p. 7).

- Hvordan? Bør pindes mere tydeligt ud – er alt for løst formuleret til, at det giver mening.
- Den frie forskning med armslængdeprincippet jævnfør. Styrelsesloven for Ilisimatusarfik skal sikres, under hensyntagen til de til enhver tid overordnede, politiske mål.

Ad Mål 3: *Forskningsresultater skal være let tilgængelige for alle*

Ad initiativer, pkt. 3.2: *”Naalakkersuisut vil inden udgangen af 2023 sikre, at informationer om alle forskningsprojekter i og om Grønland bliver tilgængelige via en offentlig forskningsportal, der også giver adgang til data fra projekterne” (p. 8).*

- Hvad med tavshedspligt? Der er ofte følsomme data i indsamlet empiri.
- Anonymisering i datasamling skal sikres.
- Der skal tages hensyn til, at alle gældende love overholdes ved sådan en offentlig adgang (persondatalov, registerlov, ophavsretslov, forvaltningslov mv.).
- Forskere skal beskyttes i forhold til ophavsret/copyright til egen forskning.

Fra forsker, Afd. for Sprog, Litteratur, og Medier:

Ad Mål 2: Forskning skal understøtte en bæredygtig samfundsudvikling

Herunder: 2.3: "Naalakkersuisut vil støtte grønlandske forskningsinstitutioners formidling om forskerkarrierer og arbejde for øget bevilling til ph.d.- og post.doc.-forløb til grønlandske forskere".

Jeg enig i, at øget fokus på forskningens betydning for samfundet kan øge interessen for uddannelse og for mulighederne for at gå forskervejen. Jeg synes også, at det er en god ide Naalakkersuisut vil arbejde for at øge bevillingen til ph.d.- og post.doc forløb til grønlandske forskere. Mon det også gælder lønnen for den ph.d.-studerende, der skal øges, hvis man taler om 'øget bevilling?' For hvis vi tager to eksempler her: Oqaasileriffik og Gymnasiet. Det er Afdeling for Sprog, Litteratur & Mediers to aftagere, da flere af vores færdiguddannede kandidater har fået job der. Flere har ellers snakket om, at de evt. gerne vil lave et ph.d.-projekt, men på baggrund af løn og goder, som de får i de andre arbejdspladser, så bakker de ud. F.eks. får ansatte i Oqaasileriffik rådighedstillæg, fastholdelsestillæg og administrationstillæg. På gymnasiet får man undervisningstillæg, pædagogikumstillæg, feriefrirejsetillæg og fastholdelsestillæg. Hvis Naalakkersuisut også kunne øge lønnen, eller fokusere på den ph.d.-studerendes rammer, så kunne man sikkert få endnu flere ph.d.-studerende - og dermed flere ph.d.'ere i samfundet.

Fra forsker, Peqqissaanermik Ilisimatusarfik / Institut for Sygepleje & Sundhedsvidenskab

Er godt tilfreds med forskningsstrategien - har ikke yderligere kommentarer til den ny version.

Dog, en lille kommentar til punkt 3.1: her savnes, at man politisk forholder sig til persondataloven ift. opbevaring af data og så videre.

Fra forsker på SØJ:

Generelt set sigter tilbagemeldingen, at der er tale om en udmærket og spændende strategiplan. Der kan sættes nogen punkter op, som savner mere opmærksomhed eller tydeliggørelse:

- Anvendt forskning og erhvervsliv nævnes en del gange, og det er sådan set fint. Men man kan savne en lidt mere udtrykkelig prioritering omkring grundforskning.
- Bæredygtighed er med, og det er godt. Men man kan savne nogle af de helt centrale elementer i en bæredygtig samfundsudvikling: ulighed, betydning af læring og livslang læring, om inkluderende og levedygtige lokalsamfund og om f.eks. betydning af retssikkerhed.
- Formål, nytte og kontrol omkring den planlagte centrale registrering af forskningen kunne forklares bedre.

Vedr. kommentarer ovenfor "Alt imens sprog (og identitet) fylder en del i den offentlige debat, og har gjort det siden avisens oprettelse i 1861, kan det undre, at der ikke er formuleret en vision om forskningsstrategi på området" - her kan der måske gøres opmærksom på, at det blandt andet er Ilisimatusarfiks målsætning at:

"Oprette et Sproglæringscenter til sprogforskning og undervisning i grønlandsk, dansk og engelsk med henblik på at bidrage til øget prestige om sproguddannelserne og tiltrække unge med interesse for, kompetencer og kvalifikationer i lingvistik specifikt og sprog generelt, ikke mindst grønlandsk".

Fra ansat, Ilisimatusarnermi Ataqatigiissaarisq - Forskningskoordinator.

Mål 1. Initiativ 1.1. *"Naalakkersuisut vil arbejde for, at de lokale forskningsinstitutioner løbende styrkes gennem udbygning af forskningsinstitutionernes fysiske rammer, forbedring af samarbejdsmuligheder og øget tilførsel af ressourcer til deltagelse i international arktisk forskning"*

En udbygning af de fysiske rammer vil skabe synergier for de lokale forskningsinstitutioner i Grønland - ikke kun forskningsmæssigt, men også i relation til fælles administrative opgaver. Ilisimatusarfik er i forbindelse med igangværende planlægning af udbygningen af forskningsinstitutioner glad for opbakningen fra Naalakkersuisut, som bl.a. kan få stor betydning for ansøgningen af eksterne midler fra udenlandske fonde for den fortsatte udbygning.

Initiativ 2. 2. *Naalakkersuisut vil styrke rammerne for privat-offentligt samarbejde om forskning og øge fokus på erhvervsudvikling gennem anvendt forskning - og -*

Initiativ 2.3. *Naalakkersuisut vil støtte grønlandske forskningsinstitutioners formidling om forskerkarrierer og arbejde for øget bevilling til ph.d.- og post.doc.-forløb til grønlandske forskere.*

Det er meget positivt, at Naalakkersuisut har intentioner om at styrke rammerne for privat-offentligt samarbejde om forskning og dette kan bl.a. realiseres ved at skabe flere Erhvervs-ph.d.-støtteordninger. I dag, hvor mere end 90% af Grønlands eksportindtægter kommer fra salg af fiskeprodukter, er der meget lidt fokus på forskning indenfor fiskeri- og produktionsteknologi - og i den forbindelse bør virksomhederne indenfor fiskerisektoren og de lokale forskningsinstitutioner være bedre til at udnytte Erhvervs-ph.d.-støtteordninger fra f.eks. Innovationsfonden. Erhvervs-ph.d.-projekterne kan uden tvivl føre til bedre forståelse af forskningens vigtige betydning for udvikling og innovation - og kan desuden være motiverende for et tættere samarbejde mellem erhvervslivet og forskningsinstitutionerne her i landet.

Mål 4. *Forskningsindsatsen skal være på internationalt niveau*

Ilisimatusarfik finder det glædeligt, at der er en øget opmærksomhed på vigtigheden af internationale samarbejdsrelationer og ambitionerne om, at Grønland fortsat skal medvirke som en stærk samarbejdspartner i internationalt forskningssamarbejde. Dette kan fortsat øge internationalisering af forskningen i Grønland, hvilket er i fuld overensstemmelse med Ilisimatusarfiks forskningsstrategi 2019-2022 om at styrke tværfagligt forskningssamarbejde både nationalt og internationalt.

Ilisimatusarfik ser frem til at følge arbejdet med den nationale forskningsstrategi samt bidrage med udvikling og realiseringen af de i udkastet formulerede fire overordnede mål.

Fra forsker, ved Ilisimatusarfik

Et af universitetets formål er, at fagene som de er i dag (humaniora) skal være med til at løfte det omgivende samfund. Dette formål stemmer overens med, at så godt som alle de fag ved Ilisimatusarfik relaterer sig til samfundets institutioner, såsom retsvæsen, uddannelse, sundhedsvæsen, socialvæsenet, teologi, administration og så videre. Stort set alle fag ved universitetet tilhører jo humaniora.

Det er derfor, at denne kendsgerning at samfundets institutioner og de akademiske studier ved universitetet kunne integreres stærkere med hinanden, så der kunne undervises og forskes i disse 'samfundsforhold' på et oplyst fundament. På den måde kunne der komme gang i behandling af reelle problemer i samfundet. Reelle samfundsproblemer og universitetets humanistiske fag, hvor det er oplagt at samfundsforhold og universitetets fag kunne arbejde tæt og koordineret sammen om at løse problemerne i samfundet - og dermed at målrette studier og forskning til at løfte samfundet. Som samfundet er indrettet i dag, kan det undre, at problemer der opstod i 1940-1950'erne med familieproblemer, hvor mænd og drenge blev sendt til DK, er blevet løst med hverken forskning i psykiatri eller ved at få specialuddannet tolke i psykiatri (fordi der mangler udvikling af psykiatrisk fagterminologi dansk-grønlandsk). For eksempel kan nævnes: Samarbejdsområder for universitetet og reelle forskningsområder der kunne samarbejdes om mellem uddannelse og praksis kunne for eksempel have været tolkning og oversættelse i

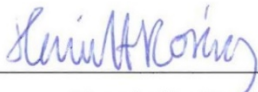
sundhed, hvor de studerende kommer tættere på sygehusaktiviteterne, og lejlighedsvis inddrage sygehuspersonale i uddannelsen. Studerende kunne i særlige fag komme videre for at blive specialtolke i for eksempel psykiatri, psykologi eller særlige anatomiske eller fysiologiske sygdomme eller forhold til administration, retsvæsen eller sociale forhold.

Når Ilisimatusarfik har fag som teologi, sociale forhold, sygepleje, grønlandsk til at uddanne skolelærere på Ilinniartissuaq kunne der have været samarbejdsformer på lignende vis som ovenfor med henblik på forskningsaktiviteter og praksis.

I forskningens historie har netop sprogfag vist aldrig nogensinde været repræsenteret i nogen forskningsråd, kommission for videnskabelige undersøgelser eller lignende. Sprogsekretariatet, Oqaasileriffik, har reelt ikke haft selvstændig kompetence eller midler til at gå med i sprogforskningen. Oqaasileriffik har mig bekendt ikke tilladelse eller kompetence til at undervise eller forske i sprog.

Forskningsrelaterede fora mangler erfarne og uddannede sprogfolk, for eksempel til at være med til at bedømme forskningsprojekters kvalitet og eller generelt som sprogkompetente til at sidde i forskningsrådet og lignende. Også til at rådgive og samarbejde for eksempel med Oqaasileriffik og lignende områder.

I det hele taget burde det grønlandske sprog i højere grad have en plads i det grønlandske uddannelses-og forskningsmiljø.

Henriette Rosing

Universitetsdirektør